

AFSTEMMINGSVERORDEN ING

WWB, IOAW en IOAZ

2012

AFSTEMMINGSVERORDENING WWB, IOAW EN IOAZ

Paragraaf 1 Algemene bepalingen

- Artikel 1 Begripsomschrijvingen
- Artikel 2 Het afstemmen van de bijstand dan wel de uitkering
- Artikel 3 Berekeningsgrondslag
- Artikel 4 Het besluit tot afstemmen
- Artikel 5 Het horen van de belanghebbende
- Artikel 6 Afzien van het afstemmen van de bijstand
- Artikel 7 Ingangsdatum en tijdvak
- Artikel 8 Samenloop van gedragingen

Paragraaf 2 Geen of onvoldoende medewerking verlenen aan het verkrijgen of behouden van algemeen geaccepteerde arbeid

- Artikel 9 Indeling in categorieën
- Artikel 10 De hoogte en duur van de afstemming

Paragraaf 3 Niet nakomen van de inlichtingenplicht in het kader van de WWB, IOAW en IOAZ

- Artikel 11 Te laat verstrekken van gegevens
- Artikel 12 Verstrekken van onjuiste of onvolledige inlichtingen met gevolgen voor de bijstand resp. de uitkering in het kader van de IOAW en IOAZ
- Artikel 13 Verstrekken van onjuiste of onvolledige inlichtingen zonder gevolgen voor de bijstand resp. de uitkering in het kader van de IOAW en IOAZ

Paragraaf 4 Overige gedragingen die leiden tot afstemming van de bijstand dan wel de uitkering

- Artikel 14 Tekortschietend besef van verantwoordelijkheid in het kader van de WWB
- Artikel 15 Zeer ernstige misdragingen

Paragraaf 5 Handhaving

- Artikel 16 Oneigenlijk gebruik en misbruik van de bijstand dan wel de uitkering
- Artikel 17 Beslissing van het college in gevallen waarin de verordening niet voorziet
- Artikel 18 Hardheidsclausule
- Artikel 19 Citeertitel en inwerkingtreding

Toelichting afstemmingsverordening WWB, IOAW en IOAZ

De raad van de gemeente Beemster

gelezen het voorstel van burgemeesters en wethouders;

gelet op artikel 147, eerste lid Gemeentewet, artikel 35, eerste lid, onderdeel b en artikel 20, tweede lid van de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers alsmede artikel 35, eerste lid, onderdeel b en artikel 20, eerste lid van de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen en artikel 8 eerste lid, onderdeel b, artikel 8a en artikel 18 van de Wet werk en bijstand;

besluit vast te stellen de volgende:

AFSTEMMINGSVORDERENING

- Wet werk en bijstand (WWB)
- Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)
- Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)

Paragraaf 1. Algemene bepalingen

Artikel 1. Begripsomschrijvingen

In deze verordening wordt verstaan onder:

a. WWB	Wet werk en bijstand
b. IOAW	Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers
c. IOAZ	Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen
d. belanghebbende	degene wiens belang rechtstreeks bij een besluit is betrokken op grond van artikel 1:2 Algemene wet bestuursrecht
e. algemene bijstand	de bijstand bedoeld in artikel 5, onderdeel b, van de WWB
f. bijzondere bijstand	de bijstand bedoeld in artikel 5, onderdeel d, van de WWB
g. bijstand	algemene en bijzondere bijstand
h. bijstandsnorm	de bijstandsnorm bedoeld in artikel 5, onderdeel c, van de WWB
i. grondslag de IOAW en IOAZ	de van toepassing zijnde grondslag als bedoeld in artikel 5 van de IOAW en IOAZ
j. uitkering	uitkering als bedoeld in de IOAW en IOAZ
k. afstemmen	het verlagen van de bijstand op grond van artikel 18 van de WWB dan wel artikel 20 van de IOAW en IOAZ
l. het college	het college van burgemeester en wethouders

Artikel 2. Het afstemmen van de bijstand dan wel de uitkering

1. Als de belanghebbende naar het oordeel van het college de uit de WWB, IOAW of IOAZ of artikel 30c eerste en tweede lid van de Wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen voortvloeiende verplichtingen niet of onvoldoende nakomt, waaronder begrepen het zich jegens het college zeer ernstig misdragen, wordt overeenkomstig deze verordening de bijstand dan wel de uitkering afgestemd.
2. De afstemming vindt plaats met inachtneming van de ernst van de gedraging, de mate waarin de belanghebbende de gedraging kan worden verweten en de omstandigheden waarin hij verkeert.

Artikel 3. Berekeningsgrondslag

1. De afstemming wordt toegepast op de bijstandsnorm en de eventuele toeslag ingevolge de WWB dan wel de grondslag als genoemd in de wetten IOAW en IOAZ.
2. In afwijking van het eerste lid kan de afstemming ook worden toegepast op de bijzondere bijstand indien:
 - a. aan belanghebbende bijzondere bijstand wordt verleend met toepassing van artikel 12 van de WWB; of
 - b. de verwijtbare gedraging van belanghebbende, in relatie met zijn recht op bijzondere bijstand daartoe aanleiding geeft.

Artikel 4. Het besluit tot afstemming

In het besluit tot afstemming worden in ieder geval vermeld: de reden van de afstemming, de duur van de afstemming, het percentage waarmee de bijstandsnorm of de grondslag wordt verlaagd, en indien van toepassing, de reden om af te wijken van de standaard afstemming. Tevens wordt in het besluit gemotiveerd toepassing gegeven aan de bepalingen van artikel 2 lid 2 van deze verordening.

Artikel 5. Horen van belanghebbende

1. Voordat de bijstand dan wel de uitkering wordt afgestemd, wordt de belanghebbende in de gelegenheid gesteld zijn zienswijze naar voren te brengen.
2. Het horen van belanghebbende kan achterwege worden gelaten indien:
 - a. de vereiste spoed zich daartegen verzet;
 - b. de belanghebbende reeds eerder in de gelegenheid is gesteld zijn zienswijze naar voren te brengen en zich sindsdien geen nieuwe feiten of omstandigheden hebben voorgedaan;
 - c. de belanghebbende niet heeft voldaan aan een verzoek van het college of van een derde aan wie het college met toepassing van artikel 7 van de WWB dan wel artikel 34 lid 3 van de IOAW en IOAZ werkzaamheden in het kader van deze wetten heeft uitbesteed, om binnen een gestelde termijn inlichtingen te verstrekken als bedoeld in artikel 17 van de WWB, dan wel 13 van de IOAW en IOAZ.
 - d. de maatregel wordt opgelegd wegens ernstige misdragingen als bedoeld in artikel 15.

Artikel 6. Afzien van het afstemmen van de bijstand

1. Het college ziet af van het afstemmen van de bijstand dan wel de uitkering indien:
 - a. elke vorm van verwijtbaarheid ontbreekt; of
 - b. de gedraging meer dan één jaar vóór constatering van die gedraging door het college heeft plaatsgevonden, tenzij de gedraging een schending van de inlichtingenplicht inhoudt en als gevolg van die gedraging ten onrechte bijstand of uitkering is verleend. Afstemming van de bijstand wegens schending van de inlichtingenplicht wordt niet opgelegd na verloop van vijf jaren nadat de betreffende gedraging heeft plaatsgevonden.
2. Het college kan afzien van het afstemmen van de bijstand dan wel de uitkering indien het daarvoor dringende redenen aanwezig acht.
3. Indien het college afziet van het afstemmen van de bijstand dan wel de uitkering op grond van dringende redenen, wordt de belanghebbende daarvan middels een besluit op de hoogte gesteld.

Artikel 7. Ingangsdatum en tijdvak

1. Afstemming van de bijstand dan wel de uitkering vindt plaats met ingang van de eerstvolgende kalendermaand volgend op de datum waarop het besluit tot afstemming aan de belanghebbende is bekend gemaakt. Indien over deze periode de bijstand dan wel de uitkering reeds is afgestemd, vindt afstemming aansluitend op deze periode plaats. Daarbij wordt uitgegaan van de voor die maand geldende bijstandsnorm dan wel grondslag.
2. In afwijking van het eerste lid kan bij een nieuwe aanvraag de bijstand dan wel de uitkering worden afgestemd vanaf de datum van ingang van de bijstand dan wel de uitkering. De bijstand of uitkering hoeft dan niet te worden herzien.
3. In afwijking van het eerste lid kan de afstemming ingevolge paragraaf 3 van deze verordening met terugwerkende kracht plaatsvinden. Er is dan sprake van een herzieningsbesluit en terugvorderingbesluit van de verstrekte bijstand of uitkering.
4. De bijstand wordt voor bepaalde tijd afgestemd. Afstemming die voor een periode van meer dan drie maanden plaatsvindt, wordt uiterlijk binnen drie maanden nadat deze ten uitvoer is gelegd heroverwogen.

Artikel 8. Samenloop van gedragingen

1. Indien een belanghebbende zich tegelijkertijd schuldig maakt aan verschillende gedragingen die het niet-nakomen van een verplichting als genoemd in artikel 2, eerste lid, van deze verordening inhouden, wordt voor het bepalen van de hoogte en duur van de afstemming uitgegaan van de gedraging waarop de zwaarste mate van afstemming is gesteld.
2. In afwijking van het gestelde in lid 1 kan het college bij een cumulatie van verschillende gedragingen, of een herhaling daarvan, met inachtneming van artikel 2 lid 2 van deze verordening de uitkering afwijkend passend afstemmen op grond van deze verordening.

Paragraaf 2. Geen of onvoldoende medewerking verlenen aan het verkrijgen of behouden van algemeen geaccepteerde arbeid

Artikel 9. Indeling in categorieën

Gedragingen van belanghebbende(n) waardoor de verplichting op grond van artikel 9 WWB dan wel artikel 20 van de IOAW/IOAZ niet of onvoldoende is nagekomen, worden onderscheiden in de volgende categorieën:

1. Eerste categorie:
 - a. het zich niet tijdig laten registreren als werkzoekende bij het UWV WERKbedrijf of het niet tijdig laten verlengen van de registratie;
 - b. het indienen van een aanvraag voor algemene bijstand gedurende de termijn, genoemd in artikel 41, vierde lid van de wet.

2. Tweede categorie:
 - a. het niet naar vermogen trachten algemeen geaccepteerde arbeid te verkrijgen of te aanvaarden;
 - b. het niet naar vermogen trachten de mogelijkheden naar uit 's rijks kas bekostigd onderwijs te onderzoeken gedurende de termijn, genoemd in artikel 41, vierde lid, van de wet;
 - c. het in onvoldoende mate meewerken aan het opstellen, uitvoeren dan wel evalueren van een plan van aanpak als bedoeld in artikel 44 a, van de wet;
 - d. het niet dan wel niet tijdig voldoen aan een oproep om, in verband met de inschakeling in de arbeid, op een aangegeven tijd en plaats te verschijnen;
 - e. het niet naar vermogen verrichten van door het college opgedragen onbeloofde maatschappelijk nuttige werkzaamheden als bedoeld in artikel 9, eerste lid, onder c, van de wet;
 - f. het niet of in onvoldoende mate meewerken aan een onderzoek naar de mogelijkheden tot arbeidsinschakeling;
 - g. gedragingen die de inschakeling in arbeid belemmeren;
 - i. het niet of in onvoldoende mate gebruikmaken van een door het college aangeboden voorziening gericht op arbeidsinschakeling als bedoeld in artikel 9, eerste lid, onderdeel b en artikel 10, eerste lid van de WWB of artikel 37 lid 1 sub e van de IOAW/IOAZ, waaronder begrepen sociale activering;
 - j. het niet of in onvoldoende mate meewerken aan een door het college aangeboden inburgeringsvoorziening.

3. Derde categorie:
 - a. het niet aanvaarden van algemeen geaccepteerde arbeid, waaronder mede wordt verstaan re-integratie/participatietrajecten.

Artikel 10. De hoogte en duur van de afstemming

1. Onverminderd artikel 2, tweede lid, wordt de afstemming vastgesteld op:
 - a. 10% van de bijstandsnorm dan wel de grondslag gedurende een maand bij

- gedragingen van de eerste categorie;
- b. 20% van de bijstandsnorm dan wel de grondslag gedurende een maand bij gedragingen van de tweede categorie;
 - c. 100 % van de bijstandsnorm dan wel de grondslag gedurende een maand bij gedragingen van de derde categorie.
2. Het percentage van de afstemming als bedoeld in het eerste lid, sub a en b wordt verdubbeld, indien de belanghebbende zich binnen twaalf maanden na bekendmaking van een besluit waarbij de bijstand dan wel de uitkering is afgestemd, opnieuw schuldig maakt aan een verwijtbare gedraging van dezelfde of hogere categorie.
 3. Met een besluit waarmee de bijstand dan wel de uitkering wordt afgestemd, wordt gelijkgesteld het besluit om daarvan af te zien op grond van dringende redenen, bedoeld in artikel 6, tweede lid van deze verordening.
 4. De duur van de afstemming als bedoeld in het eerste lid, sub c wordt verdubbeld qua hoogte of duur, indien de belanghebbende zich binnen twaalf maanden na bekendmaking van een besluit waarbij de bijstand dan wel de uitkering is afgestemd, opnieuw schuldig maakt aan een verwijtbare gedraging van dezelfde categorie.
 5. Indien de belanghebbende zich binnen twaalf maanden na bekendmaking van een besluit waarbij de bijstand dan wel de uitkering is afgestemd als bedoeld in lid 2 opnieuw schuldig maakt aan een verwijtbare gedraging van dezelfde categorie, wordt het percentage van de afstemming opnieuw verdubbeld.
 6. Indien de belanghebbende zich binnen twaalf maanden na bekendmaking van een besluit waarbij de bijstand dan wel de uitkering is afgestemd als bedoeld in lid 3 opnieuw schuldig maakt aan een verwijtbare gedraging van dezelfde categorie, wordt de duur van deze afstemming opnieuw verdubbeld.
 7. Van het opleggen van de maatregel kan worden afgezien en worden volstaan met het geven van
een schriftelijke waarschuwing, tenzij het niet of behoorlijk nakomen van de verplichting plaatsvindt binnen een periode van twee jaar te rekenen vanaf de datum waarop eerder aan de
belanghebbende een schriftelijke waarschuwing is gegeven

Paragraaf 3. Niet nakomen van de inlichtingenplicht in het kader van de WWB, IOAW en IOAZ

Artikel 11. Te laat verstrekken van gegevens

1. Indien een belanghebbende de verplichting op grond van artikel 17 van de WWB c.q. artikel 13 van de IOAW/IOAZ niet tijdig is nagekomen en daaraan ook niet heeft voldaan binnen de gegeven hersteltermijn, wordt met toepassing van artikel 54 van de WWB dan wel artikel 17 van de IOAW/IOAZ de uitkering afgestemd met 10% van de bijstandsnorm dan wel de grondslag gedurende een maand, onverminderd artikel 2, tweede lid.
2. Indien een belanghebbende de verplichting op grond van artikel 17 van de WWB c.q. artikel 13 van de IOAW/IOAZ niet tijdig is nagekomen maar daaraan wel heeft voldaan binnen de gegeven hersteltermijn, kan het college met toepassing van artikel 54 van de WWB c.q. artikel 17 van de IOAW/IOAZ de uitkering afstemmen met 10% van de

bijstandsnorm dan wel de grondslag gedurende een maand, onverminderd artikel 2, tweede lid.

3. In afwijking van lid 1 en 2 kan het college ten aanzien van het te laat inleveren van het rechtmatigheidsformulier nadere regels stellen.
4. Het percentage van de afstemming wordt verdubbeld, indien de belanghebbende zich binnen twaalf maanden na bekendmaking van een besluit waarbij de bijstand dan wel de uitkering wordt afgestemd opnieuw schuldig maakt aan dezelfde als verwijtbaar aan te merken gedraging. Met een besluit waarmee de bijstand dan wel de uitkering is afgestemd wordt gelijkgesteld het besluit om daarvan af te zien op grond van dringende redenen, bedoeld in artikel 6, tweede lid.
5. Van het opleggen van de maatregel kan worden afgezien en worden volstaan met het geven van een schriftelijke waarschuwing, tenzij het niet of behoorlijk nakomen van de verplichting plaatsvindt binnen een periode van twee jaar te rekenen vanaf de datum waarop eerder aan de belanghebbende een schriftelijke waarschuwing is gegeven

Artikel 12. Verstrekken van onjuiste of onvolledige inlichtingen met gevolgen voor de bijstand resp. de uitkering in het kader van de IOAW en IOAZ

1. Indien het niet of niet behoorlijk nakomen van de inlichtingenplicht bedoeld in artikel 17 van de WWB c.q. artikel 13 van de IOAW/IOAZ heeft geleid tot het ten onrechte of tot een te hoog bedrag verlenen van bijstand dan wel uitkering, wordt de bijstand dan wel de uitkering afgestemd op de hoogte van het benadelingbedrag.
2. Onverminderd artikel 2, tweede lid, van deze verordening wordt de afstemming van de bijstand dan wel uitkering op de volgende wijze vastgesteld:
 - a. bij een bruto benadelingbedrag tot € 1.000,00: 10% van de bijstandsnorm dan wel de grondslag gedurende een maand;
 - b. bij een bruto benadelingbedrag van € 1.000,00 tot € 2.000,00: 20% van de bijstandsnorm dan wel de grondslag gedurende een maand;
 - c. bij een bruto benadelingbedrag van € 2.000,00 tot € 4.000,00: 40% van de bijstandsnorm dan wel de grondslag gedurende een maand;
 - d. bij een bruto benadelingbedrag van € 4.000,00 of meer: 100% van de bijstandsnorm dan wel de grondslag gedurende een maand.
3. Het percentage van de afstemming of de duur van de afstemming wordt verdubbeld, indien de belanghebbende zich binnen twaalf maanden na bekendmaking van een besluit waarbij de bijstand dan wel de uitkering wordt afgestemd opnieuw schuldig maakt aan dezelfde als verwijtbaar aan te merken gedraging. Met een besluit waarmee de bijstand dan wel de uitkering wordt afgestemd wordt gelijkgesteld het besluit om daarvan af te zien op grond van dringende redenen, bedoeld in artikel 6, tweede lid van deze verordening.

Artikel 13. Verstrekken van onjuiste of onvolledige inlichtingen zonder gevolgen voor de bijstand resp. de uitkering in het kader van de IOAW en IOAZ

1. Indien belanghebbende zijn inlichtingenplicht bedoeld in artikel 17 van de WWB c.q. artikel 13 van de IOAW/IOAZ niet is nagekomen door het verstrekken van onjuiste of onvolledige inlichtingen, maar deze gedraging niet heeft geleid tot het ten onrechte of tot een te hoog bedrag verlenen van bijstand dan wel uitkering, bedraagt de afstemming,

- onverminderd artikel 2, tweede lid, 10% van de bijstandsnorm dan wel de grondslag gedurende een maand.
2. Het percentage of de duur van de afstemming wordt verdubbeld, indien de belanghebbende zich binnen twaalf maanden na bekendmaking van een besluit waarbij de bijstand dan wel uitkering wordt afgestemd opnieuw schuldig maakt aan dezelfde als verwijtbaar aan te merken gedraging. Met een besluit waarmee de bijstand dan wel uitkering is afgestemd wordt gelijkgesteld het besluit om daarvan af te zien op grond van dringende redenen, bedoeld in artikel 6, tweede lid van deze verordening.
 3. Van het opleggen van de maatregel kan worden afgezien en worden volstaan met het geven van een schriftelijke waarschuwing, tenzij het niet of behoorlijk nakomen van de verplichting plaatsvindt binnen een periode van twee jaar te rekenen vanaf de datum waarop eerder aan de belanghebbende een schriftelijke waarschuwing is gegeven.

Paragraaf 4. Overige gedragingen die leiden tot het afstemmen van de bijstand dan wel de uitkering in het kader van IOAW en IOAZ

Artikel 14. Tekortschietend besef van verantwoordelijkheid in het kader van de WWB (let op: Dit artikel geldt alleen voor de WWB omdat tekortschietend besef van verantwoordelijkheid in de IOAW en IOAZ niet wordt genoemd)

1. Indien een belanghebbende een tekortschietend besef van verantwoordelijkheid voor de voorziening in het bestaan heeft betoond als bedoeld in artikel 18, tweede lid, van de wet, wordt de bijstand afgestemd op de periode dat de belanghebbende als gevolg van zijn gedraging eerder of langer recht heeft op bijstand.
2. Onverminderd artikel 2, tweede lid, wordt de afstemming op de volgende wijze vastgesteld:
 - a. bij een periode van 3 maanden of korter: 10% van de bijstandsnorm gedurende een maand;
 - b. bij een periode van 3 tot 6 maanden: 10% van de bijstandsnorm gedurende drie maanden;
 - c. bij een periode van 6 maanden en langer: 10% van de bijstandsnorm gedurende zes maanden.
3. Onverminderd artikel 2, tweede lid, kan afstemming van de bijstand van 100% gedurende één maand worden opgelegd bij het door eigen toedoen verwijtbaar niet behouden van algemeen geaccepteerde arbeid, waaronder mede wordt verstaan gesubsidieerde arbeid en work-first.
4. Onverminderd artikel 2, tweede lid, wordt de van toepassing zijnde bijstandsnorm met 20% afgestemd bij het ongenoegzaam interen op het vermogen gedurende het aantal maanden dat te snel op het vermogen is ingeteerd.
5. Indien een belanghebbende de verleende bijzondere bijstand niet besteed heeft aan het doel waarvoor hij deze bijstand heeft gevraagd, kan het college met inachtneming van artikel 2, tweede lid overgaan tot afstemming van 10% van de bijstandsnorm gedurende een maand.
6. Het percentage van de afstemming of de duur van de afstemming wordt verdubbeld, indien de belanghebbende zich binnen twaalf maanden na bekendmaking van een besluit

waarbij de bijstand is afgestemd opnieuw schuldig maakt aan dezelfde als verwijtbaar aan te merken gedraging. Met een besluit waarmee de bijstandsnorm is afgestemd wordt gelijkgesteld het besluit om daarvan af te zien op grond van dringende redenen, bedoeld in artikel 6, tweede lid van deze verordening.

7. Indien aan belanghebbende een of meerdere verplichtingen als bedoeld in artikel 48 lid 3 en artikel 55 van de wet zijn opgelegd en deze niet in voldoende mate worden nagekomen, wordt een verlaging toegepast van 20% van de bijstandsnorm gedurende minimaal 1 maand.

Artikel 15. Zeer ernstige misdragingen

1. Indien een belanghebbende zich zeer ernstig misdraagt door verbaal geweld, of discriminatie tegenover het college of zijn ambtenaren, onder omstandigheden die rechtstreeks verband houden met de uitvoering van de WWB, IOAW of IOAZ, wordt onverminderd artikel 2, tweede lid, de bijstand dan wel uitkering afgestemd met 30% van de bijstandsnorm dan wel de grondslag gedurende een maand.
2. Indien een belanghebbende zich zeer ernstig misdraagt door intimidatie (uitoefenen van psychische druk) zaakgericht fysiek geweld (vernielingen), mensgericht fysiek geweld of een combinatie van agressievormen tegenover het college of zijn ambtenaren, onder omstandigheden die rechtstreeks verband houden met de uitvoering van de WWB, IOAW of IOAZ, wordt onverminderd artikel 2, tweede lid, de bijstand dan wel uitkering afgestemd met 100% van de bijstandsnorm dan wel de grondslag gedurende een maand.
3. Indien de belanghebbende zich binnen twaalf maanden wederom schuldig maakt aan de gedraging als bedoeld in het eerste lid, dan wordt de afstemming bepaald op 30% voor de duur van twee maanden.
4. Indien de belanghebbende zich binnen twaalf maanden wederom schuldig maakt aan een gedraging als bedoeld in het tweede lid, dan wordt de afstemming bepaald op 100% voor de duur van twee maanden.
5. Indien de belanghebbende zich na een tweede verwijtbare gedraging opnieuw schuldig maakt aan een verwijtbare gedraging, dan zullen de hoogte en de duur van de maatregel individueel worden bepaald.

Paragraaf 5. Handhaving

Artikel 16 Oneigenlijk gebruik en misbruik van de bijstand dan wel de uitkering

1. De gemeente stelt ter nadere uitvoering van de handhaving een controleplan vast waarin de beleidsprioriteiten worden aangegeven.
2. Deze nota omvat in elk geval beleidsuitgangspunten ten aanzien van:
het te voeren beleid op het gebied van handhaving en de wijze van bestrijding van misbruik en oneigenlijk gebruik van de Wet werk en bijstand, de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers en de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen.

Artikel 17 Beslissing van het college in gevallen waarin de verordening niet voorziet

In gevallen, de uitvoering van deze verordening betreffende, waarin deze verordening niet voorziet, beslist het college.

Artikel 18 Hardheidsclausule

Het college kan in bijzondere gevallen ten gunste van de belanghebbende afwijken van de bepalingen in deze verordening, indien toepassing van de verordening tot onbillijkheden van overwegende aard leidt.

Artikel 19 Citeerwijze en inwerkingtreding

1. Deze verordening kan worden aangehaald als Afstemmingsverordening Wet werk en bijstand (WWB), Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) en Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) 2012.
2. Deze verordening treedt in werking op de eerste dag na bekendmaking en werkt terug tot 1 januari 2012.
3. De afstemmingsverordening WWB, IOAW en IOAZ 2011 wordt ingetrokken alsmede de maatregelenverordening WIJ 2011.

Aldus vastgesteld in de openbare
vergadering van de raad d.d. 13 maart
2012

H.N.G. Brinkman
voorzitter

C.J. Jonges
griffier

Algemene toelichting

De gemeenteraad heeft in de WWB een verantwoordelijkheid met betrekking tot de invulling van de rechten en plichten van uitkeringsgerechtigden.

Mede gelet op de rechtszekerheid van een belanghebbende moet de gemeenteraad het eigen gemeentelijk beleid vastleggen in een verordening.

Rechten en plichten zijn twee kanten van één medaille. Het recht op algemene bijstand is altijd verbonden aan de plicht zich in te zetten om weer onafhankelijk te worden van de uitkering.

Artikel 18 lid 1 WWB spreekt over het afstemmen van de bijstand en de daaraan verbonden verplichtingen op de omstandigheden, mogelijkheden en middelen van een belanghebbende. In deze bepaling wordt benadrukt dat het vaststellen van de hoogte van de uitkering en de daaraan verbonden verplichtingen voor uitkeringsgerechtigden maatwerk is. Daarbij moet recht worden gedaan aan de individuele situatie en de persoonlijke omstandigheden van uitkeringsgerechtigden.

Artikel 18 lid 2 WWB legt een directe koppeling tussen de rechten en verplichtingen van uitkeringsgerechtigden: het recht op een uitkering of bijstand is altijd verbonden aan de plicht zich in te zetten om weer onafhankelijk te worden van de uitkering. Dit betekent dat de vaststelling van de hoogte van de uitkering niet alleen afhangt van de toepasselijke uitkeringsnorm en de beschikbare middelen van de belanghebbende, maar ook van de mate waarin de verplichtingen worden nagekomen.

Wanneer het college tot het oordeel komt dat een uitkeringsgerechtigde zijn verplichtingen niet of in onvoldoende mate nakomt, verlaagt het de uitkering. Er is dus geen sprake van een bevoegdheid, maar van een verplichting. Alleen wanneer iedere vorm van verwijtbaarheid ontbreekt, ziet het college af van een dergelijke verlaging. Het college moet niettemin bij de vaststelling van de verlaging rekening houden met de persoonlijke omstandigheden en de individueel vastgestelde verplichtingen. Het college kan dan ook van een verlaging afzien indien het college daartoe zeer dringende redenen aanwezig acht.

Is afgezien van een verlaging wegens het ontbreken van elke vorm van verwijtbaarheid, dan is het niet mogelijk om bij toepassing van bepalingen ten aanzien van recidive deze gedraging mee te tellen. Is vanwege de afstemming op grond van artikel 18 lid 1 WWB van een verlaging afgezien dan is daarin geen reden gelegen om de betreffende gedraging buiten beschouwing te laten in geval van recidive.

Wordt een verlaging voor een langere duur dan drie maanden opgelegd, dan zal het college de verlaging aan een herbeoordeling moeten onderwerpen.

Dat volgt uit artikel 18 lid 3 WWB. Bij een dergelijke herbeoordeling hoeft niet opnieuw een besluit te worden genomen, waarbij alle feiten en omstandigheden opnieuw tegen het licht worden gehouden. Het heeft slechts als doel vast te stellen of belanghebbende tussentijds (binnen de periode waarover de verlaging zich uitstrekt) blijkt heeft gegeven van een zodanige gedragsverandering of dat sprake is van een zodanige wijziging van omstandigheden, dat aanleiding bestaat de eerder opgelegde verlaging in zwaarte of duur bij te stellen (zie CRvB 19-04-2011, nr. 10/4882 WWB).

Een verlaging krachtens de afstemmingsverordening moet niet gezien worden als een strafrechtelijke sanctie. Indien een betreffende gedraging ook een strafbaar feit oplevert, kan belanghebbende hier strafrechtelijk voor vervolgd worden. Ondanks het feit dat de verlaging geen strafrechtelijke sanctie is, kunnen de verlaging en de strafvervolgning niet naast elkaar bestaan als sprake is van hetzelfde rechtsfeit (bijvoorbeeld inlichtingenfraude). Het beginsel van 'ne bis in idem' staat daaraan in de weg.

Afstemmen in de IOAW en de IOAZ

Sinds 1 juli 2010 heeft het college de mogelijkheid een IOAW of IOAZ uitkering te verlagen of te weigeren indien een belanghebbende de aan het recht op uitkering verbonden verplichtingen niet of onvoldoende nakomt (artikel 20 IOAW en artikel 20 IOAZ). De gemeente moet het gemeentelijk beleid vastleggen in een verordening (artikel 35 lid 1 onderdeel b IOAW en artikel 35 lid 1 onderdeel b IOAZ).

Gedragingen met consequenties voor het gezin per 1 januari 2012

Door herdefiniëring van het begrip „gezin“ en invoering van de huishoudtoets hebben meerderjarige gezinsleden in beginsel niet meer zelfstandig recht op bijstand maar wordt de bijstand verleend aan het „gezin“. Gedraagt één van de gezinsleden zich zodanig dat een maatregel aangewezen is, dan raakt dit het inkomen van de overige gezinsleden. Het feit dat de reden van deze verlaging buiten de schuld van de andere gezinsleden ligt, doet hier niet aan af. Dit is overigens niet nieuw. Als één van de gehuwden of ongehuwd samenwonenden de aan de bijstand verbonden verplichtingen niet of onvoldoende nakomt, wordt in de huidige situatie eveneens de gehuwdennorm verlaagd, ook als de reden van de verlaging buiten de schuld van de andere echtgenoot of ongehuwd samenwonende ligt.

Daar staat tegenover dat het college uiteindelijk de hoogte en duur van de verlaging bepaalt en deze moet afstemmen op de ernst van de gedraging, de mate van de verwijtbaarheid en de omstandigheden van de belanghebbenden. De omstandigheden, waarbij de gezinssituatie een grote rol speelt, kunnen aanleiding geven tot matiging van de verlaging. Gegeven het uitgangspunt van de wetgever dat de houding van de overige gezinsleden in feite geen rol zou

mogen spelen en vanuit een praktisch oogpunt van flexibiliteit en maatwerk verdient het evenwel geen aanbeveling om een aangepaste normering in de Afstemmingsverordening vast te leggen. Voor zover gewenst, is het praktischer om de matigingsbevoegdheid in werkinstructies of beleidsregels uit te werken.

Artikelgewijze toelichting

Paragraaf 1. Algemene bepalingen

Artikel 1. Begripsomschrijving

De begrippen die in de verordening worden gebruikt hebben een gelijk luidende betekenis als de omschrijving in de WWB, IOAW en IOAZ.

In de verordening wordt het begrip 'belanghebbende' gebruikt. Dit begrip wordt in artikel 1:2 van de Algemene wet bestuursrecht omschreven als 'degene wiens belang rechtstreeks bij een besluit is betrokken'.

Artikel 2. Het afstemmen van de uitkering

Eerste lid

De Wet werk en bijstand verbindt aan het recht op een bijstandsuitkering de volgende verplichtingen:

1. Het tonen van voldoende besef van verantwoordelijkheid voor de voorziening in het bestaan (artikel 18, tweede lid).
2. De plicht tot arbeidsinschakeling (artikel 9). Deze plicht bestaat uit twee soorten verplichtingen:
 - de plicht om naar vermogen algemeen geaccepteerde arbeid te verkrijgen en deze te aanvaarden; en
 - de plicht gebruik te maken van een door het college aangeboden voorziening gericht op ondersteuning bij arbeidsinschakeling. Deze verplichtingen zullen nader moeten worden uitgewerkt in specifieke verplichtingen die zijn toegesneden op de situatie en mogelijkheden van de bijstandsgerechtigde. De re-integratieverordening die elke gemeente moet opstellen, vormt de juridische basis voor opleggen van deze specifieke verplichtingen. Deze verplichtingen zullen in het besluit dan wel het trajectplan tot het verlenen van bijstand moeten worden neergelegd.
3. De informatieplicht (artikel 17, eerste lid). Op een uitkeringsgerechtigde rust de verplichting aan het college op verzoek of onverwijld uit eigen beweging mededeling te doen van alle feiten en omstandigheden waarvan hem redelijkerwijs duidelijk moet zijn dat zij van invloed kunnen zijn op zijn arbeidsinschakeling of het recht op bijstand.
4. De medewerkingsplicht (artikel 17, tweede lid). Dit is de plicht van uitkeringsgerechtigden om desgevraagd het college de medewerking te verlenen die redelijkerwijs nodig is voor de uitvoering van de wet. De medewerkingsplicht kan uit allerlei concrete verplichtingen bestaan, zoals:
 - het toestaan van huisbezoek;
 - het meewerken aan een psychologisch onderzoek.

De IOAW / IOAZ verbindt aan het recht op uitkering de volgende verplichtingen:

1. De plicht tot arbeidsinschakeling (artikel 37). Dit houdt in:
 - a. naar vermogen trachten algemeen geaccepteerde arbeid te verkrijgen;
 - b. als werkzoekende geregistreerd staan bij het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen;
 - c. algemeen geaccepteerde arbeid aanvaarden;
 - d. nalaten hetgeen inschakeling in de arbeid belemmert;
 - e. gebruik maken van een door het college aangeboden voorziening, waaronder begrepen sociale activering, gericht op arbeidsinschakeling, alsmede meewerken aan een onderzoek naar de mogelijkheden tot arbeidsinschakeling.
2. De informatieplicht (artikel 13, lid 1). Op een uitkeringsgerechtigde rust de verplichting aan het college op verzoek of onverwijld uit eigen beweging mededeling te doen van alle feiten en omstandigheden waarvan hem redelijkerwijs duidelijk moet zijn, dat zij van invloed kunnen zijn op zijn arbeidsinschakeling of het recht op uitkering.
3. De medewerkingsplicht (artikel 13, lid 2). Dit is de plicht van uitkeringsgerechtigden om desgevraagd het college de medewerking te verlenen die redelijkerwijs nodig is voor de uitvoering van de wet. De medewerkingsplicht kan uit allerlei concrete verplichtingen bestaan, zoals het toestaan van huisbezoek of het meewerken aan een psychologisch onderzoek.

Tweede lid

In de Afstemmingsverordening zijn voor verschillende gedragingen die een schending van een verplichting betekenen, standaardafstemmingen vastgesteld in de vorm van een vaste percentuele verlaging van de bijstandsnorm dan wel de grondslag als vastgesteld in de IOAW of IOAZ.

In het tweede lid is de hoofdregel neergelegd: het college dient de bijstand dan wel de uitkering af te stemmen met inachtneming van de individuele omstandigheden van de belanghebbende en de mate van verwijtbaarheid. Deze bepaling brengt met zich mee dat bij elke op te leggen afstemming moet worden nagegaan of gelet op de individuele omstandigheden van de betrokken uitkeringsgerechtigde afwijking van de hoogte en de duur van de voorgeschreven standaardmate van afstemming geboden is. Afwijking van de standaard mate van afstemming kan zowel een verzwaring als een matiging betekenen.

Dit betekent dat bij het beoordelen of de bijstand dan wel de uitkering moet worden afgestemd, en zo ja welke, telkens de volgende drie stappen moet doorlopen:

Stap 1: vaststellen van de ernst van de gedraging.

Stap 2: vaststellen van de mate van verwijtbaarheid.

Stap 3: vaststellen van de omstandigheden van de uitkeringsgerechtigde.

De ernst van de gedraging komt tot uitdrukking in het standaardpercentage waarmee de bijstand dan wel de uitkering wordt verlaagd. Wat betreft de beoordeling van de mate van verwijtbaarheid wordt verwezen naar de toelichting bij artikel 6.

Matiging van de afstemming wegens persoonlijke omstandigheden kan bijvoorbeeld in de volgende gevallen aan de orde zijn:

- bijzondere financiële omstandigheden van de belanghebbende, zoals bijvoorbeeld hoge woonlasten of andere vaste lasten of uitgaven van bijzondere aard waarvoor geen financiële tegemoetkoming mogelijk is;
- sociale omstandigheden, gezinnen met kinderen bijvoorbeeld;

- bij een opeenstapeling van afstemming van de bijstand dan wel de uitkering: de zwaarte van het geheel van afstemmingen is niet evenredig aan de ernst van de gedraging en de mate van verwijtbaarheid.

Artikel 3. De berekeningsgrondslag

Eerste lid

In dit lid is het uitgangspunt vastgelegd dat de bijstand dan wel de uitkering wordt afgestemd over de bijstandsnorm, resp. de grondslag. Onder de bijstandsnorm wordt verstaan de wettelijke norm, inclusief gemeentelijke toeslag of verlaging en inclusief vakantietoeslag. Onder de grondslag wordt verstaan: de van toepassing zijnde grondslag als bedoeld in artikel 5 lid 4 van de IOAW en IOAZ.

Indien de afstemming meer bedraagt dan de bijstand of de grondslag in aanvulling op eigen inkomsten, dan wordt de afstemming beperkt tot de aanvullende bijstand dan wel de resterende uitkering in het kader van de IOAW of IOAZ.

Tweede lid

Onderdeel a: de 18 tot 21-jarigen ontvangen een lage norm op grond van de WWB, die indien noodzakelijk wordt aangevuld door middel van aanvullende bijzondere bijstand in de kosten van levensonderhoud (bij zelfstandige huisvesting). Indien de afstemming alleen op de WWB norm plaatsvindt, zou dit leiden tot rechtsongelijkheid ten opzichte van de 21-jarigen.

Onderdeel b: deze bepaling maakt het mogelijk dat het college in incidentele gevallen de bijzondere bijstand afstemt. Er moet dan wel een verband bestaan tussen de gedraging van een belanghebbende en zijn recht op bijzondere bijstand.

Artikel 4. Het besluit tot afstemming

Het afstemmen van de uitkering of de grondslag vindt plaats door middel van een besluit. Wanneer de lopende uitkering wordt afgestemd, wordt een besluit tot vaststelling van de algemene bijstand op grond van artikel 45 WWB of de uitkering op grond van artikel 21 IOAW/IOAZ genomen.

Wordt de bijstand dan wel de uitkering met terugwerkende kracht afgestemd, dan moet een besluit tot herziening van de bijstand dan wel de uitkering worden genomen (artikel 54, derde lid WWB, artikel 17 lid 3 IOAW/IOAZ). Tegen beide besluiten kan door de belanghebbende bezwaar en beroep worden aangetekend.

In dit artikel wordt aangegeven wat in het besluit in ieder geval moet worden vermeld. Deze eisen vloeien rechtstreeks voort uit de Algemene wet bestuursrecht (Awb) en dan met het motiveringsbeginsel. Het motiveringsvereiste houdt onder andere in dat een besluit kenbaar is en van een deugdelijke motivering wordt voorzien.

De motivering behelst in ieder geval de wijze waarop de uitkering is afgestemd op de ernst van de gedraging, de mate waarin de belanghebbende de gedraging kan worden verweten en de omstandigheden waarin hij verkeert.

Artikel 5. Horen van belanghebbende

Op grond van afdeling 4.1.2. van de Awb is in een aantal gevallen het horen van de belanghebbende verplicht bij de voorbereiding van beschikkingen. Deze hoorplicht kan echter niet bij de voorbereiding van beschikkingen die betrekking hebben op een financiële aanspraak (artikel 4:12 Awb).

In dit artikel wordt het horen van de belanghebbende voordat de bijstand of de grondslag wordt afgestemd in beginsel voorgeschreven.

Het tweede lid bevat een aantal uitzonderingen op deze hoorplicht. De onderdelen a. en b. staan ook genoemd in artikel 4:11 van de Awb.

Artikel 6. Afzien van het afstemmen van de bijstand of de grondslag

Eerste lid

Het afzien van het afstemmen van de bijstand of de uitkering in het kader van de IOAW/IOAZ 'indien elke vorm van verwijtbaarheid' ontbreekt, is geregeld in artikel 18, tweede lid, WWB, artikel 20 lid 3 IOAW/IOAZ. Het college kan in beleidsregels neerleggen hoe het van plan is om te gaan met de beoordeling van de verwijtbaarheid, door bijvoorbeeld aan te geven welke gedragingen in principe altijd verwijtbaar worden geacht en welke gedragingen in beginsel nooit.

Ook kan in beleidsregels worden vastgelegd in welke gevallen sprake is of kan zijn van verzachtende omstandigheden.

Een andere reden om af te zien van het afstemmen van de bijstand of de uitkering in het kader van de IOAW/IOAZ is dat de gedraging te lang geleden heeft plaatsgevonden (verjaring). Omwille van de effectiviteit ('lik op stuk') is het nodig dat de uitkering spoedig nadat de gedraging heeft plaatsgehad, wordt afgestemd. Om deze reden wordt onder b. geregeld dat het college de uitkering niet afstemt voor gedragingen die langer dan één jaar geleden hebben plaatsgevonden.

Voor gedragingen die een schending van de informatieplicht inhouden en als gevolg waarvan ten onrechte bijstand of uitkering is verleend of een te hoog bedrag aan bijstand of uitkering is verleend, geldt in de verordening een verjaringstermijn van vijf jaar.

Een termijn van vijf jaar is ingegeven door de ernst van de gedraging (fraude) en gelet op het feit dat de gemeente vaak tijd nodig zal hebben om de omvang van de fraude (het benadelingbedrag) vast te stellen.

Tweede lid

Hierin wordt geregeld dat het college kan afzien van het afstemmen van de bijstand dan wel de uitkering indien het daarvoor dringende redenen aanwezig acht. Wat dringende redenen zijn, is afhankelijk van de concrete situatie en kan dus niet op voorhand worden vastgelegd.

Derde lid

Het doen van een schriftelijke mededeling dat het college afziet van het afstemmen van de bijstand dan wel de uitkering wegens dringende redenen is van belang in verband met eventuele recidive.

Artikel 7. Ingangsdatum en tijdvak

Eerste lid

Het afstemmen van de bijstand dan wel de uitkering vindt plaats door het verlagen van de bijstand dan wel de uitkering. Verlaging van de bijstand/uitkering kan in beginsel op twee manieren:

1. met terugwerkende kracht, door middel van een herziening van de bijstand/uitkering ; of
2. door middel van afstemming van de bijstandsnorm dan wel de grondslag in de eerstvolgende maand(en).

Het verlagen van de bijstand of uitkering die in de nabij toekomst wordt verstrekt, is de gemakkelijkste methode. Gemeenten hoeven in dat geval niet over te gaan tot herziening en het teveel betaalde bedrag aan bijstand/uitkering terug te vorderen. Om die reden is in dit lid vastgelegd dat de bijstand dan wel de uitkering wordt afgestemd met ingang van de eerstvolgende kalendermaand, waarbij wordt uitgegaan van de voor die maand geldende bijstandsnorm dan wel grondslag.

Tweede lid

Wanneer een uitkeringsbedrag nog niet (volledig) aan de bijstandsgerechtigde of uitkeringsgerechtigde is uitbetaald, kan het praktisch zijn om de verlaging van de uitkering of de grondslag te verrekenen met het bedrag dat nog moet worden uitbetaald. In dat geval moet de bijstand wel worden herzien en teruggevorderd. In de WWB is alleen een grondslag terug te vinden voor het nemen van een herzieningsbesluit indien er sprake is van een afstemmingswaardige gedraging met betrekking tot het niet nakomen van de inlichtingenplicht. Indien uit één onderzoek meerdere afstemmingswaardige gedragingen blijken, die ongelijktijdig hebben plaatsgevonden, kan iedere afstemming toegerekend worden aan de maand waarin het afstemmingswaardig gedrag plaatsgevonden heeft. Afstemming van de bijstand dan wel de grondslag wegens "schending arbeidsverplichtingen" of "overige gedragingen" kan alleen naar de toekomst toe.

Derde lid

Dit lid regelt dat afstemming van de bijstand dan wel de uitkering voor bepaalde tijd wordt opgelegd. Door de bijstand/uitkering voor een bepaalde periode af te stemmen, weet de uitkeringsgerechtigde die met de afstemming wordt geconfronteerd waar hij aan toe is. Het college kan na afloop van de periode waarvoor de bijstand/uitkering is afgestemd opnieuw de bijstand/uitkering afstemmen opleggen. Hiervoor is dan wel weer een apart besluit nodig.

Afstemming van de bijstand dan wel de uitkering kan ook worden toegepast tot het moment waarop de belanghebbende de tekortkomingen heeft hersteld. Uiterlijk binnen drie maanden wordt beoordeeld of de omstandigheden en het gedrag van de belanghebbende aanleiding geven om de afstemming te herzien. Omdat afstemming van de bijstand/uitkering wordt toegepast voor bepaalde tijd in combinatie met het bieden van een hersteltermijn zal afstemming van de bijstand/uitkering voor een langere duur dan drie maanden nauwelijks voorkomen. Als de belanghebbende niet voldoet aan de inlichtingenplicht binnen de hersteltermijn dan is er sprake van recidive.

Artikel 8. Samenloop van gedragingen

De regeling voor de samenloop van gedragingen heeft betrekking op verschillende gedragingen van een bijstands/uitkeringsgerechtigde die (min of meer) gelijktijdig plaatsvinden. De regeling geldt dus niet voor een bepaalde gedraging die verschillende schendingen van verplichtingen met zich meebrengt.

Indien sprake is van schending van meerdere verplichtingen door één gedraging, dan dient voor het toepassen van de afstemming te worden uitgegaan van de gedraging waarop de zwaarste mate van afstemming van de bijstand dan wel uitkering van toepassing is. Bij een cumulatie van verschillende gedragingen, of een herhaling daarvan, kan het college met inachtneming van artikel 2 lid 2 van deze verordening de bijstand/uitkering op een andere, passende wijze afstemmen. Het college heeft in deze situaties de mogelijkheid de bijstand dan wel uitkering in zwaardere mate af te stemmen.

Paragraaf 2. Geen of onvoldoende medewerking verlenen aan het verkrijgen of behouden van algemeen geaccepteerde arbeid

Artikel 9. Indeling in categorieën

De gedragingen die verband houden met het geen of onvoldoende medewerking verlenen aan het verkrijgen of behouden van algemeen geaccepteerde arbeid, worden in drie categorieën onderscheiden. Hierbij is het onderscheidend criterium de mate waarin de belanghebbende niet heeft voldaan aan de één van de voorwaarden verbonden aan het recht op een uitkering (cat. 1), verplichtingen gericht op de toeleiding naar de arbeidsmarkt (cat. 2) én de mate waarin algemeen geaccepteerde arbeid wordt geweigerd dan wel door eigen toedoen niet wordt behouden (cat. 3).

Verplichtingen voor jongeren

Uitgangspunt van de wetswijziging is dat jongeren niet in de bijstand thuishoren en dus moeten werken of leren of een combinatie van beide. Dat uitgangspunt is overgenomen uit de WIJ. Binnen de WWB wordt het afzonderlijke regime voor jongeren gehandhaafd maar niet letterlijk overgenomen uit de WIJ. Het nieuwe regime benadrukt sterker dan de WIJ de eigen verantwoordelijkheid van jongeren om zelf in de kosten van het bestaan te voorzien. De WWB creëert daartoe enkele nieuwe wettelijke verplichtingen voor jongeren:

- de verplichting mee te werken aan het opstellen, uitvoeren en evalueren van een plan van aanpak;
- de verplichting voor jongeren om een aanvraag niet eerder in te dienen dan vier weken na melding.
- De verplichting om gedurende deze „wachttijd“ te zoeken naar mogelijkheden voor werk of scholing.

Er is voor gekozen om deze verplichtingen ter wille van de duidelijkheid expliciet te benoemen en onder te brengen in categorieën die het meest passend zijn.

Ten aanzien van de verplichting om mee te werken aan het opstellen, uitvoeren en evalueren van een plan van aanpak geldt dat deze met zoveel woorden wordt opgenomen in de WWB en

dat een standpunt bepaald moet worden met welke maatregel het niet nakomen van deze verplichting in de Afstemmingsverordening gesanctioneerd moet worden.

Worden jongeren onder het regulier maatregelregime in de WWB gebracht, dan wordt aanbevolen om uit een oogpunt van een evenwichtige opbouw van dat regime te kiezen voor een maatregel in de veelal in verordeningen voorkomende categorie „het niet naar vermogen trachten algemeen geaccepteerde arbeid te verkrijgen of te aanvaarden“ dan wel „gedragingen die de inschakeling in de arbeid belemmeren“.

De verplichting voor jongeren om een aanvraag niet eerder in te dienen dan vier weken na melding vloeit voort uit de bijzondere verantwoordelijkheid die jongeren in de nieuwe WWB hebben om in de eigen bestaanskosten te voorzien. Het eerder indienen van de aanvraag is een schending van deze verplichting. Dat kan ertoe leiden dat de aanvraag buiten behandeling wordt gesteld, nadat de jongere een hersteltermijn heeft gekregen om zijn aanvraag aan te vullen. Benut de jongeren die mogelijkheid dan kan de aanvraag worden behandeld. Leidt dit tot een toekenning dan kan een maatregelweging plaatsvinden wegens schending van de „wachttijd-verplichting“. Schending van deze verplichting kan uitsluitend worden gesanctioneerd als deze als zodanig is benoemd in de Afstemmingsverordening.

De verplichting om tijdens de „wachttijd“ te zoeken naar geschikte scholing of studie, kan doorgaans niet gesanctioneerd worden met het beschikbare instrumentarium in de Afstemmingsverordening. Daarvoor dient derhalve een grondslag te worden gecreëerd in de verordening. Bedacht moet wel worden, dat als er – al dan niet door toedoen van de jongere – onvoldoende duidelijkheid bestaat over de mogelijkheden van scholing of studie, het ook denkbaar is dat de aanvraag wordt afgewezen, omdat dan het recht op bijstand niet kan worden vastgesteld. Het is immers aan de jongere om aan te tonen dat aan de voorwaarden voor bijstandverlening is voldaan en het kunnen benutten van studiefinanciering dan wel een WTOS-tegemoetkoming kunnen ertoe leiden dat geen dan wel lager recht op bijstand bestaat.

Verplichting tot verrichten onbeloonde maatschappelijk nuttige werkzaamheden

Het college krijgt de bevoegdheid om van mensen met een uitkering op grond van de WWB, IOAW en IOAZ naar vermogen een tegenprestatie te verlangen voor het verlenen van uitkering. Die tegenprestatie dient te bestaan uit onbeloonde maatschappelijk nuttige werkzaamheden. Het college dient zich daarbij te houden aan een aantal randvoorwaarden.

De tegenprestatie:

- Is niet gericht op arbeidsinschakeling;
- Mag niet in de weg staan aan acceptatie van arbeid of re-integratie;
- Bestaat daarom uit werkzaamheden waarvan omvang en duur beperkt zijn;
- Bestaat uit werkzaamheden die de belanghebbende naar vermogen kan verrichten;
- Wordt onbeloond verricht naast of in aanvulling op de reguliere arbeidsmarkt (additioneel);
- Kan niet worden ondersteund door het college met voorzieningen als scholing, kinderopvang en premies.

Omdat de tegenprestatie niet zondermeer samenhangt met de arbeidsinschakeling kan schending van deze verplichting niet worden ondergebracht bij de categorieën gedragingen m.b.t. de arbeidsinschakeling, die reeds zijn benoemd in de Afstemmingsverordening. Er zal een nieuwe grondslag moeten worden gelegd in de Afstemmingsverordening. Dit is opgenomen in artikel 9 tweede lid van deze verordening

De eerste categorie :

betreft de formele verplichting om zich als werkzoekende in te schrijven bij het UWV-WERKbedrijf en ingeschreven te doen blijven.

Nieuw is de verplichting voor jongeren om een aanvraag niet eerder in te dienen dan vier weken na melding. Deze verplichting vloeit voort uit de bijzondere verantwoordelijkheid die jongeren in de nieuwe WWB hebben om in de eigen bestaanskosten te voorzien

De tweede categorie:

De onderdelen a t/m g betreffen de verplichtingen tot een actieve opstelling op de arbeidsmarkt, de eigen verantwoordelijkheid van de belanghebbende om bijvoorbeeld voldoende te solliciteren en te voldoen aan een oproep.

Toegevoegd zijn de nieuwe verplichting om tijdens de „wachtijd “ te zoeken naar geschikte scholing of studie, de verplichting om mee te werken aan het opstellen, uitvoeren en evalueren van een plan van aanpak en de verplichting om naar vermogen een tegenprestatie te verlangen voor het verlenen van uitkering.

De onderdelen h en i gaan om gedragingen die direct een aanleiding vormen tot een beroep op bijstand of het zonder noodzaak langer voortduren daarvan. Het gaat hier om het stellen van niet verantwoorde beperkingen ten aanzien van de aanvaardbare arbeid en om gedragingen die de kansen op arbeidsinschakeling verminderen. Voorbeelden van deze categorie zijn negatieve gedragingen bij sollicitaties en het in onvoldoende mate meewerken aan het opgestelde trajectplan waaronder ook sociale activering verplicht kan worden gesteld. Onderdeel j. heeft betrekking op de verplichte inburgering van bijstandsgerechtigden in het kader van de Wet inburgering. Deze personen kunnen een re-integratievoorziening aangeboden krijgen, waarin de verplichte inburgering is opgenomen. Verplichte inburgering kan dus onderdeel uitmaken van een re-integratietraject.

De derde categorie

Betreft het niet aanvaarden van algemeen geaccepteerde arbeid alsmede het door eigen toedoen voorafgaand aan de aanvraag algemeen geaccepteerde arbeid niet behouden dan wel tijdens de bijstand deeltijdarbeid niet behouden.

Onder algemeen geaccepteerde arbeid wordt tevens verstaan Work-first projecten zoals “loon boven uitkering”.

Artikel 10. De hoogte en duur van de afstemming

Eerste lid

Deze bepaling bevat de standaardafstemmingen voor de drie categorieën van gedragingen die verband houden met het geen of onvoldoende medewerking verlenen aan het verkrijgen of behouden van algemeen geaccepteerde arbeid. Hieronder wordt tevens verstaan work-first projecten. Bij het vaststellen van het percentage waarmee de bijstand dan wel de uitkering wordt verlaagd dient aan de eisen van proportionaliteit en evenredigheid te worden voldaan. Hierbij kan een rol spelen of de belanghebbende door het eerder afstemmen van de bijstand dan wel de uitkering al gewezen is op zijn verwijtbare gedrag.

Ook zal het effect van de afstemming van de bijstand dan wel de uitkering, zoals de beoogde gedragsverandering van de belanghebbende, in ogenschouw genomen worden.

Tweede lid en derde lid

In het **tweede lid** wordt de grotere mate van verwijtbaarheid tot uitdrukking gebracht in een verdubbeling van de hoogte van de afstemming, indien binnen één jaar na een eerste verwijtbare gedraging sprake is van een herhaling van de verwijtbare gedraging. Voor het bepalen van de aanvang van de termijn van 12 maanden geldt het tijdstip waarop het besluit waarmee de bijstand dan wel de uitkering is afgestemd, bekend is gemaakt. Met een besluit waarmee de bijstand dan wel de uitkering is afgestemd wordt tevens bedoeld een besluit waarmee wegens dringende redenen is afgezien van het afstemmen van de bijstand dan wel de uitkering.

In het **derde lid** wordt de duur van de afstemming verlengd. Het recht op uitkering dient van zo kort mogelijke duur te zijn. Er wordt streng opgetreden als de belanghebbende weigert zelf te voorzien in de kosten van het bestaan.

Indien de belanghebbende ondanks eerdere afstemmingen van de bijstand dan wel de uitkering volhardt in zijn afstemmingswaardig gedrag wordt in het vierde lid de mogelijkheid geschapen om opnieuw de afstemming van de bijstand dan wel de uitkering te verdubbelen.

Op grond van het vijfde lid kan opnieuw de duur van de afstemming worden verlengd. Indien de belanghebbende volhardt in de weigering zelf te voorzien in de kosten van het bestaan moet daar ook een langdurige weigering van de uitkering tegenover kunnen staan. Het is op grond van de wet niet mogelijk om de uitkering te beëindigen. Zoals weergegeven in artikel 7, lid 3 van deze verordening zal uiterlijk binnen drie maanden nadat de bijstand dan wel de uitkering is afgestemd deze heroverwogen moeten worden.

Paragraaf 3. Niet nakomen van de inlichtingenplicht

In deze paragraaf worden twee vormen van het niet nakomen van de informatieplicht onderscheiden:

1. Artikel 11: het niet tijdig verstrekken van inlichtingen aan de gemeente. In deze situatie zijn de artikelen 54 WWB en 17 IOAW/IOAZ van toepassing. Het college kan in dat geval het recht op bijstand dan wel uitkering opschorten en belanghebbende in de gelegenheid stellen binnen een door hem te stellen termijn het verzuim te herstellen.
2. Artikel 12: het verstrekken van onjuiste of onvolledige inlichtingen aan de gemeente, waardoor er ten onrechte een uitkering is verstrekt of een te hoog bedrag aan bijstand dan wel uitkering is verstrekt. In deze situatie heeft de uitkeringsgerechtigde niet voldaan aan de inlichtingenplicht van artikel 17 WWB resp. 13 IOAW/IOAZ. Het opzettelijk verzwijgen van relevante informatie tegenover de gemeente, met het oogmerk een (hogere) uitkering te krijgen (fraude) vormt een schending van de informatieplicht van artikel 17 WWB en 13 IOAW/Z.

Het kan ook voorkomen dat bepaalde gevraagde gegevens niet aan de gemeente worden verstrekt. In dat geval kan het college de rechtmatigheid van de uitkering niet vaststellen. De bijstand dan wel de uitkering moet dan worden geweigerd (in de situatie dat een bijstandsuitkering wordt aangevraagd) of het besluit tot toekenning van de bijstand dan wel uitkering moet worden ingetrokken (bij een lopende uitkering).

Het afstemmen van de bijstand dan wel de uitkering is dus bij het niet verstrekken van gegevens die noodzakelijk zijn voor het vaststellen van de rechtmatigheid van de uitkering niet aan de orde.

Artikel 11. Te laat verstrekken van gegevens

Eerste lid

Indien een cliënt de voor de verlening van de bijstand dan wel de uitkering van belang zijnde gegevens of gevorderde bewijsstukken niet op tijd verstrekt, kan het college het recht op bijstand dan wel de uitkering opschorten (artikel 54WWB, artikel 17 IOAW/IOAZ. Het college geeft de cliënt vervolgens een termijn waarbinnen hij zijn verzuim kan herstellen (de hersteltermijn).

Wordt de gevraagde informatie niet binnen de gestelde termijn aan de gemeente verstrekt, dan kan het college bijstand dan wel de uitkering stopzetten (het intrekken van het besluit tot toekenning van de bijstand/uitkering). In ieder geval zal dan op grond van lid 1 de bijstand dan wel de uitkering met 10% gedurende een maand worden afgestemd

Tweede lid

Worden de gevraagde gegevens wél binnen de hersteltermijn verstrekt, wordt de bijstand dan wel de uitkering voortgezet, in principe zonder dat de bijstand dan wel de uitkering wordt afgestemd.

Echter, het college behoudt zich, middels deze kan-bepaling van lid 2, het recht voor om in individuele gevallen met toepassing van artikel 2 lid 2 van deze verordening de bijstand dan wel de uitkering tóch af te stemmen. Te denken valt aan situaties waarin belanghebbende binnen twaalf maanden, na herhaaldelijke waarschuwing, structureel niet tijdig de gevraagde informatie verstrekt.

Dit lid regelt de hoogte van de afstemming.

Artikel 12. Verstrekken van onjuiste of onvolledige inlichtingen met gevolgen voor de bijstand dan wel de uitkering

Eerste lid

In artikel 17, eerste lid, WWB dan wel artikel 13 IOAW/IOAZ is bepaald dat belanghebbende op verzoek of onverwijld uit eigen beweging mededeling doet van alle feiten en omstandigheden waarvan hem redelijkerwijs duidelijk moet zijn dat zij van invloed kunnen zijn op zijn arbeidsinschakeling of het recht op bijstand dan wel uitkering.

De ernst van de gedraging komt tot uitdrukking in de hoogte van het benadelingsbedrag. Dat is het door de gemeente teveel betaalde bedrag aan bruto bijstand/uitkering. Dit is de verleende bijstand/uitkering verhoogd met de loonheffing en de premies volksverzekeringen krachtens de Wet op de loonbelasting 1964.

Tweede lid

Afstemming van de bijstand dan wel de uitkering wegens het niet of niet behoorlijk nakomen van de inlichtingenplicht bedoeld in artikel 17 van de WWB, dan wel artikel 13 IOAW/IOAZ wordt afhankelijk gesteld van de hoogte van het bruto bedrag aan bijstand dan wel uitkering

dat als gevolg van de schending van die verplichting ten onrechte of teveel aan de belanghebbende is betaald.

Afstemming van de bijstand dan wel de uitkering wordt toegepast door middel van verlaging van de bijstandsnorm dan wel de grondslag in de eerstvolgende maand(en) of met terugwerkende kracht, door middel van een herziening van de bijstand/uitkering.

Derde lid

Het derde lid regelt de hoogte van de afstemming in geval van recidive.

De relatie met de strafrechtelijke sanctie

Onder het huidige boeteregime bestaat de verplichting voor gemeenten om proces-verbaal op te maken en aangifte te doen bij het Openbaar Ministerie indien er sprake is van fraude en het benadelingbedrag hoger is dan € 10.000,00 (de aangifterichtlijn sociale zekerheid, 1 januari 2010). Het is de bedoeling dat deze taakverdeling tussen gemeenten en het OM blijft bestaan, ook al kennen de WWB, IOAW en IOAZ de bestuurlijke boete niet en zullen gemeenten bij fraude (in casu het niet nakomen van de inlichtingenplicht) de bijstand dan wel de uitkering moeten afstemmen.

Het 'una via' beginsel (geen samenloop van sancties op dezelfde onrechtmatige gedraging dan bij beslissing van één enkele overheidsorgaan) kan zich daar overigens tegen verzetten. Het is niet mogelijk de bijstand dan wel de uitkering af te stemmen als strafvervolgning reeds in werking is gesteld. De Centrale Raad voor Beroep heeft zich in het (recente) verleden geregeld uitgesproken tegen 'dubbele bestraffing'.

Artikel 13. Verstrekken van onjuiste of onvolledige inlichtingen zonder gevolgen voor de bijstand dan wel de uitkering

In dit artikel wordt de zogeheten 'nulfraude' geregeld: het verstrekken van onjuiste of onvolledige inlichtingen, zonder dat deze gedraging gevolgen heeft voor de hoogte van de bijstand/uitkering. Voorbeelden van nulfraude zijn het niet opgeven van een vermogensbestanddeel onder de vermogensgrens of het niet melden van vrijwilligerswerk. In lid 2 wordt de hoogte van de afstemming van de bijstand dan wel de uitkering in het geval van recidive geregeld.

Paragraaf 4. Overige gedragingen die leiden tot het afstemmen van de bijstand dan wel de uitkering

Artikel 14. Tekortschietend besef van verantwoordelijkheid

<p><i>Dit artikel geldt alleen voor de WWB omdat tekortschietend besef van verantwoordelijkheid in de IOAZ en IOAW niet wordt genoemd.</i></p>

De verplichting om voldoende besef van verantwoordelijkheid te tonen voor de voorziening in het bestaan, geldt reeds voordat een bijstandsuitkering wordt aangevraagd. Dit betekent dat

wanneer iemand in de periode voorafgaand aan de bijstandaanvraag een tekortschietend besef van verantwoordelijkheid heeft getoond, waardoor hij niet langer beschikt over de middelen om in de kosten van het bestaan te voorzien en als gevolg daarvan een bijstandsuitkering aanvraagt, de gemeente bij de toekenning van de bijstand hiermee rekening kan houden door het opleggen van een maatregel.

Een tekortschietend besef van verantwoordelijkheid kan uit allerlei gedragingen blijken, zoals:

- een onverantwoorde besteding van vermogen;
- geen of te late aanvraag doen voor een voorliggende voorziening;
- het niet nakomen van de verplichting tot instellen alimentatievordering.

In het tweede lid is sprake van een vast kortingspercentage op de bijstandsuitkering (10%) en wordt de ernst van de gedraging uitgedrukt in de duur van de maatregel. Bij de vaststelling van de duur van de maatregel dient beoordeeld te worden hoe lang betrokkene onafhankelijk van bijstand zou zijn gebleven, indien hij wel voldoende besef van verantwoordelijkheid had betoond. Dit laat overigens onverlet de mogelijkheid om af te wijken van de duur en/of de hoogte van de maatregel op basis van de mate van verwijtbaarheid en de individuele omstandigheden van de belanghebbende.

Lid 3 handelt over het niet behouden van arbeid hetgeen een gedraging is welke strijd oplevert met art. 9 WWB.

In artikel 9 WWB wordt immers het behouden van arbeid niet genoemd als verplichting. Ook in artikel 18 lid 2 WWB wordt, anders dan in artikel 14 Abw, zoals dat luidde op 31-12-2003, het behouden van arbeid niet als verwijtbare gedraging benoemd. Niettemin is het verwijtbaar niet behouden van arbeid een op grond van artikel 18 lid 2 WWB te sanctioneren gedraging, omdat het betreft een vorm van tekortschietend besef van verantwoordelijk voor de voorziening in het bestaan (zie CRvB 13-06-2006, nr. 05/4350 WWB).

Lid 4 bepaalt dat een belanghebbende die over vermogen beschikte of redelijkerwijs kon beschikken en op dit vermogen onverantwoord snel heeft ingeteerd een verlaging krijgt op de uitkering, welke direct gerelateerd is aan de hoogte van het onverantwoord ingeteerde vermogen. De van toepassing zijnde bijstandsnorm wordt met 20% afgestemd voor de duur dat de belanghebbende bijstandsonafhankelijk zou zijn geweest indien de intering op verantwoorde wijze zou hebben plaatsgevonden. Om dit artikel inhoud te geven dient in de toelichting te worden gesteld wat dan een verantwoorde vermogensintering is. Uit vaste jurisprudentie van de CRvB kan worden afgeleid dat uitgegaan kan worden van een interingsnorm van 1,5 x de toepasselijk geldende bijstandsnorm (basisnorm + toeslag minus verlagingen inclusief vt). Onder omstandigheden moet de interingsnorm worden verhoogd wanneer sprake is van hoge woonkosten. Daarnaast kan er aanleiding zijn om rekening te houden met substantiële noodzakelijke uitgaven. Denk bijvoorbeeld aan de kosten in verband met de noodzakelijke vervanging van duurzame gebruiksgoederen. Uitspraak CRvB van 06-03-2007, 06/486 NABW.

Bij onverantwoord interen van vermogen ligt het op grond van de jurisprudentie primair op de weg van de belanghebbende om controleerbare bewijsstukken te overleggen met betrekking tot het interen op een (fors) vermogen. Belanghebbende dient voldoende inzicht te verschaffen omtrent de wijze waarop het vermogen is aangewend. Indien dit niet het geval is, omdat niet over bedoelde documenten wordt beschikt, behoort dit tot het eigen risico van

belanghebbende. In dat geval is sprake van schending van de inlichtingenplicht en kan het recht op bijstand niet worden vastgesteld. De aanvraag dient in dit geval te worden afgewezen.

Lid 5 heeft betrekking op de bijzondere bijstand. Op grond van artikel 55 WWB kan het college een individuele verplichting opleggen die verband houdt met de aard en het doel van een bepaalde vorm van bijstand. Ten aanzien van de bijzondere bijstand kan de bestedingsverplichting worden opgelegd. Dit houdt in dat de bijstand moet worden aangewend voor het doel waarvoor zij wordt verstrekt. Indien belanghebbende de bestedingsverplichting niet nakomt kan het college met toepassing van de afstemmingsverordening de bijstand verlagen. Grondslag hiervoor is artikel 18 lid 2 WWB wegens het niet nakomen van de op grond van artikel 55 WWB opgelegde bestedingsverplichting.

In lid 6 worden de hoogte en de duur van de maatregel in het geval van recidive geregeld.

Lid 7

Artikel 55 WWB geeft burgemeester en wethouders de bevoegdheid om, naast de verplichtingen, die op grond van hoofdstuk 2 aan het recht op bijstand verbonden zijn of kunnen worden, vanaf de dag van melding aan belanghebbende andere verplichtingen op te leggen, die strekken tot arbeidsinschakeling, dan wel verband houden met de aard en doel van een bepaalde vorm van bijstand of strekken tot vermindering of ter beëindiging van bijstand. Het opleggen van deze nadere verplichtingen kan bijvoorbeeld aan de orde zijn in onderstaande situaties:

- verhuisverplichting naar een woning met een subsidiabele huur;
- verplichting om legitieme portie op te eisen;
- verplichting (kinder)alimentatie te vragen bij de rechtbank;
- verplichting een medische behandeling te ondergaan dan wel enigerlei andere vorme van professionele hulpverlening, die naar zijn aard met een medische behandeling kan worden vergeleken. Dit is expliciet in artikel 55 WWB opgenomen.
- verplichting scheiding en deling aan te vragen door de wettig gescheiden man/vrouw van de vroegere huwelijksgoederengemeenschap;
- verplichting zich bij herhaling van gemaakte schulden te laten adviseren door een budgetdeskundige en deze adviezen op te volgen;
- artikel 48 WWB geeft het college de mogelijkheid verplichtingen te verbinden, die zijn gericht op meerdere zekerheid voor de nakoming van de aan de bijstand verbonden rente-aflossingsverplichtingen. Indien hieraan door belanghebbende niet wordt meegewerkt, dan kan het college besluiten tot afstemming van 20% 1 maand. Dat geldt tevens bij het vestigen van pandrecht.
- verplichting in beroep te gaan bij weigering WW-uitkering.

Artikel 15. Zeer ernstige misdragingen

Onder de term 'zeer ernstige misdragingen' kunnen diverse vormen van agressie worden verstaan, zij het dat er sprake moet zijn van verwijtbaarheid en van gedrag dat in het normale menselijke verkeer in alle gevallen als onacceptabel kan worden beschouwd. Gemeenten kunnen alleen de bijstand dan wel de uitkering afstemmen indien er een verband bestaat tussen de ernstige misdraging en de (mogelijke) belemmeringen bij de uitvoering van de wet. Vandaar dat in dit artikel wordt bepaald dat de zeer ernstige misdragingen moeten hebben plaatsgevonden onder omstandigheden die rechtstreeks verband houden met de uitvoering van WWB, IOAW of IOAZ.

In artikel 18, tweede lid WWB wordt gesproken over 'het zich jegens het college zeer ernstig misdragen'. Dit betekent dat alleen (zeer) agressief gedrag tegenover leden van het college en hun ambtenaren aanleiding zijn voor het afstemmen van de bijstand dan wel de uitkering. De bijstand dan wel de uitkering kan dus niet worden afgestemd als een klant zich agressief heeft gedragen tegenover een medewerker van een andere organisatie die belast is met de uitvoering van de WWB, IOAW of IOAZ (bijvoorbeeld een re-integratiebedrijf). Het is in dat geval wellicht mogelijk om de bijstand dan wel de uitkering af te stemmen wegens het niet of onvoldoende gebruikmaken van een voorziening gericht op arbeidsinschakeling (artikel 9, derde lid, van deze verordening).

Bij het afstemmen van de bijstand dan wel de uitkering in de situatie dat een uitkeringsgerechtigde zich ernstig heeft misdragen, zal gekeken moeten worden naar de ernst van de gedraging, de mate van verwijtbaarheid en de persoonlijke omstandigheden van de betrokkene.

Wat betreft het vaststellen van de ernst van de gedraging, kunnen de volgende vormen van agressief gedrag in een oplopende reeks (steeds ernstiger) worden onderscheiden:

- a. verbaal geweld (schelden);
- b. discriminatie;
- c. intimidatie (uitoefenen van psychische druk);
- d. zaakgericht fysiek geweld (vernielingen);
- e. mensgericht fysiek geweld;
- f. combinatie van agressievormen.

In lid 1 en 2 wordt onderscheid gemaakt tussen de ernst van de gedraging; hetgeen leidt tot differentiatie van de hoogte van de afstemming. Daarbij is rekening gehouden met het psychische of fysieke effect dat het gedrag zal hebben op leden van het college of ambtenaren.

Gedragingen uit de categorieën a en b kunnen leiden tot het afstemmen van de bijstand dan wel de uitkering met 30% gedurende een maand. Met een afstemming van 100% van de bijstand dan wel de uitkering gedurende een maand in verband met gedragingen uit de categorieën c, d, e of f wordt de ernst en het effect van die gedragingen tot uitdrukking gebracht. Dit komt ook tot uitdrukking in het geval er sprake is van recidive (lid , 4 en 5).

Voor het bepalen van de verwijtbaarheid van de misdraging zal gekeken moeten worden naar de omstandigheden waaronder de misdraging heeft plaatsgehad. In dit verband is het

relevant een onderscheid te maken tussen instrumenteel geweld en frustratiegeweld. Van instrumenteel geweld is sprake als iemand het toepassen van geweld bewust gebruikt om een bepaald doel te bereiken (bijvoorbeeld het verkrijgen van een uitkering). Agressie die ontstaat door onmacht, ontevredenheid, onduidelijkheid en dergelijke kan worden aangeduid met frustratieagressie. Het zal duidelijk zijn dat de mate van verwijtbaarheid bij instrumenteel geweld in beginsel groter is dan bij frustratiegeweld.

Indien er geen verband is tussen het wangedrag van de uitkeringsgerechtigde en de mogelijkheid van het vaststellen van het recht op uitkering is er sprake van een punitieve sanctie (leedtoevoeging, vergelijkbaar met straffen in het strafrecht). Bij een reparatoire sanctie gaat het om herstel van een ongewenste toestand en/of gedraging. Bijvoorbeeld: het niet of niet tijdig aanleveren van informatie. De verlaging van de uitkering als reparatoire sanctie heeft als doel, dat alsnog de informatie wordt aangeleverd dan wel in de toekomst dit tijdig zal geschieden.

In het kader van de Wet werk en bijstand heeft de Centrale Raad van Beroep in een recente uitspraak van 29 juli 2008 (LJN: BD7970) - kort samengevat - expliciet gesteld, dat er te allen tijde een link moet zijn bij agressief gedrag met schending van verplichtingen die gelden.

In deze uitspraak was sprake van een situatie waarin het college aan een bijstandsgerechtigde een toegangsverbod voor het gebouw heeft opgelegd. De betreffende bijstandsgerechtigde meldde zich eigener beweging bij de voordeur van het gebouw van de dienst om te informeren naar het tijdstip waarop de maandelijkse uitkering aan hem betaalbaar zou worden gesteld. Nadat de receptioniste hem wees op het gebouwsverbod en verwees naar zijn toegewezen contactpersoon die hij op bepaalde tijden kon bereiken, ging de bijstandsgerechtigde toch het gebouw binnen en heeft daar vernielingen aangebracht. De Centrale Raad van Beroep oordeelde dat, nu 'het zich jegens het college zeer ernstig misdragen' niet kan worden beschouwd als een aparte aan de bijstand verbonden verplichting tot het nalaten van dit gedrag, aan de toepassingsvoorwaarden van artikel 18, lid 2 WWB is voldaan, indien sprake is van het niet of niet voldoende nakomen van een of meer verplichtingen die voortvloeien uit de WWB. *Het agressief gedrag is een verzwarende omstandigheid aan het niet of niet voldoende nakomen van die verplichtingen.* Nu in dit geval geen sprake was van schending van aan de bijstand verbonden verplichtingen, was het college niet bevoegd de uitkering te verlagen.

De Centrale Raad van Beroep merkt volledigheidshalve nog op, dat een verlaging van de bijstand wegens een zeer ernstige misdraging niet alleen dan mogelijk is indien als gevolg van die misdraging het recht op bijstand niet of niet langer kan worden vastgesteld. Het verlagen van de bijstand is dus ook mogelijk indien sprake is van een zeer ernstige misdraging en ondanks de schending van de aan de WWB verbonden verplichtingen het recht op bijstand toch kan worden vastgesteld.

Wanneer sprake is van een reparatoire sanctie die door het college wordt opgelegd, bestaan er daarnaast de mogelijkheden van het strafrecht om zeer ernstige misdrijvingen te bestraffen. Dit geldt niet bij een punitieve sanctie, immers betrokkene kan niet twee maal voor hetzelfde feit worden bestraft.

In dit verband wordt opgemerkt, dat het doen van aangifte in het kader van het strafrecht een dringende reden kan vormen om af te zien van het opleggen van een maatregel met betrekking tot de zeer ernstige misdraging als verzwarende omstandigheid.

In dit verband zij tot slot enerzijds vermeld, dat de gemeente Heiloo beschikt over een Agressieprotocol waarin nadere regels zijn opgesteld hoe in voorkomende gevallen met agressief gedrag dient te worden omgegaan.

Anderzijds dat het afstemmen van de bijstand dan wel de uitkering geheel los staat van het doen van aangifte bij de politie. Het college stemt de bijstand dan wel de uitkering af en zal de functionaris tegen wie de agressie zich richtte ondersteunen bij het doen van aangifte bij de politie.

Artikel 16. Oneigenlijk gebruik en misbruik van bijstand dan wel de uitkering

Dit artikel verwijst naar het controleplan welke onder andere beleidsuitgangspunten ten aanzien van het te voeren beleid op het gebied van handhaving bevat.

Artikel 17. Beslissing van het college in gevallen waarin de verordening niet voorziet

Dit artikel behoeft geen nadere toelichting.

Artikel 18. Hardheidsclausule

Dit artikel behoeft geen nadere toelichting.

Artikel 19. Citeerwijze en inwerkingtreding

Dit artikel behoeft geen nadere toelichting.